

Prognoza Oddziaływania na Środowisko
Planu Gospodarki Niskoemisyjnej
dla Gminy Lidzbark
na lata 2015-2020
z perspektywą roku 2022

Kwiecień, 2016

Opracowanie:

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju

ul. Nabelaka 15 lok. 1

00-743 Warszawa

tel. +48 +22 8510402, -03, -04

fax +48 +22 8510400

e-mail: ine@ine-isd.org.pl

Zespół autorów:

dr Wojciech Szymalski

mgr inż. Anna Dąbrowska

SPIS TREŚCI

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	9
2. WPROWADZENIE.....	11
2.1 Podstawa prawna opracowania prognozy.....	11
2.2 Cel sporządzania opracowania	12
2.3 Zastosowana metodyka.....	12
3. CHARAKTERYSTYKA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	14
3.1 Cel i zawartość projektowanego dokumentu	14
3.2 Powiązania z innymi dokumentami	16
3.3 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu	21
4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA.....	36
4.1 Charakterystyka Gminy Lidzbark	36
4.2 Stan i jakość powietrza	38
4.3 Stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych	39
4.4 Warunki glebowe	40
4.5 Środowisko przyrodnicze.....	40
4.6 Klimat akustyczny.....	42
4.7 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	43
4.8 Źłoza naturalne.....	43
4.9 Ludność	43
4.10 Zabytki.....	43
5. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	45
6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAPISÓW PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	46
6.1 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	46
6.2 Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, w tym na obszary chronione	46
6.3 Propozycje rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.....	48
6.4 Propozycje działań alternatywnych	50
6.5 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko związanym z realizacją projektowanego dokumentu.....	51
7. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	52

WYKAZ TABEL

Tab. 3.1 Zgodność PGN z dokumentami strategicznymi

Tab. 3.2 Cele ochrony środowiska odnoszące się do treści PGN

Tab. 4.1 Podział powierzchni Gminy Lidzbark zgodnie z wykorzystaniem w 2013 r.

Tab. 4.2 Zabytki na terenie Gminy Lidzbark

WYKAZ RYSUNKÓW

Rys. 1 Mapa Gminy Lidzbark

Rys. 2 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie warmińsko-mazurskiej w 2012 r., Lidzbark

Rys. 3 Przeważający typ emisji w stężeniach B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie warmińsko-mazurskiej w 2012 r., Lidzbark

WYKAZ SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU

B(α)P	Benzo(α)piren
BDL	Bank Danych Lokalnych (GUS)
CO₂	Dwutlenek węgla
GUS	Główny Urząd Statystyczny
OZE	Odnawialne źródła energii
PGN	Plan gospodarki niskoemisyjnej
PM10	Fracja pyłu zawieszonego o średnicy cząstek nie większej niż 10 μm
PM2,5	Fracja pyłu zawieszonego o średnicy cząstek nie większej niż 2,5 μm
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020
RPO WiM	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 - 2020
UE	Unia Europejska

1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza Prognoza została sporządzona dla projektowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Ten strategiczny dokument określa inwestycyjne i nieinwestycyjne działania związane z użytkowaniem energii na całym terenie gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark na lata 2015 – 2020 (z perspektywą roku 2022).

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej mają przyczynić się do osiągnięcia celów w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej wyznaczonych na poziomie Unii Europejskiej. Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska: o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r., o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15%) i o 20% zwiększy efektywność energetyczną.

Tworzony na poziomie gminy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej ma przyczynić się do osiągnięcia wyżej wymienionych celów. Oprócz korzyści w skali makro docelowo PGN ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy m.in. poprzez poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie kosztów energii.

Głównym celem przeprowadzonej Prognozy było określenie potencjalnych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji działań przewidzianych w ramach projektowanego dokumentu oraz ustalenie charakteru tych oddziaływań.

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). Wspomniana ustawa reguluje nie tylko obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, ale także określa jej ogólny zakres. Ponadto zakres i stopień szczegółowości przygotowywanej Prognozy został uzgodniony z właściwymi organami – Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

W Prognozie analizie poddano istniejący stan środowiska na terenie Gminy Lidzbark oraz proponowane w ramach projektowanego dokumentu kierunki działań. Wnioski z tej analizy pozwoliły ocenić potencjalne skutki środowiskowe związane z realizacją zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN). Przy opracowywaniu prognozy przeanalizowano, zgodnie z przepisami i uzgodnieniami, oddziaływania na wszystkie elementy środowiska, w tym na: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, klimat, ludzi, rośliny, zwierzęta, klimat akustyczny, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne oraz różnorodność biologiczną. W szczególności przeanalizowany został także wpływ Planu na obszary chronione znajdujące się na terenie Gminy Lidzbark, takie jak rezerваты, parki krajobrazowe czy obszary objęte siecią Natura 2000.

Opracowanie prognozy pozwoliło ustalić na ile zadania zawarte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej pozwolą na zachowanie istniejących wartości środowiska, wzbogacą lub odtworzą obniżone wartości środowiska oraz w jakim stopniu będą potęgować zagrożenia już istniejące.

Po przeprowadzeniu oceny możliwego oddziaływania inwestycji proponowanych w PGN na środowisko stwierdzono, że większość proponowanych przedsięwzięć będzie miało bezpośredni, niewielki, lokalny wpływ na środowisko. Wpływ ten będzie prawdopodobnie zarówno pozytywny, jak i negatywny. Dla największej liczby planowanych przedsięwzięć stwierdzono niewielkie pozytywne oddziaływanie na takie komponenty środowiska jak: powietrze, klimat, co jest zrozumiałe ze względu na cele i przedmiot Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Ponadto celem przeprowadzonej Prognozy było sformułowanie zaleceń, które mogą przyczynić się do zmniejszenia, ograniczenia lub eliminacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Realizacja projektowanego dokumentu ma na celu przede wszystkim zwiększenie jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do środowiska. Brak realizacji tego dokumentu spowoduje, że poprawa jakości powietrza nie nastąpi albo będzie postępowała bardzo powoli.

Założone w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej cele oraz działania odnoszące się do poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji na terenie gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark są zgodne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, obowiązującymi gminę.

Działania zaplanowane w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej mają charakter lokalny, a ich realizacja nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, które mogłyby mieć znaczenie transgraniczne, tj. poza granice Polski.

2. WPROWADZENIE

2.1 Podstawa prawna opracowania prognozy

Podstawą prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2020 z perspektywą roku 2022” jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą ooś”.

Wspomniana ustawa reguluje nie tylko obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, ale także określa jej ogólny zakres. Zgodnie z zapisami Art. 51 ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta,

rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z procedurą zawartą w ustawie ooś, zakres i stopień szczegółowości przygotowywanej Prognozy został uzgodniony z właściwymi organami – Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

2.2 Cel sporządzania opracowania

Niniejsza Prognoza została sporządzona dla projektowanego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark. Głównym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji działań przewidzianych w ramach projektowanego dokumentu oraz ustalenie charakteru tych oddziaływań. Zakres merytoryczny przeprowadzonej oceny objął całokształt zagadnień związanych z problematyką ochrony środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, a także dbałością o zachowanie walorów krajobrazowych i kulturowych na terenie gminy.

Opracowanie Prognozy pozwoliło ustalić na ile zadania zawarte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) pozwolą na zachowanie istniejących wartości środowiska, wzbogacą lub odtworzą obniżone wartości środowiska oraz w jakim stopniu będą potęgować zagrożenia już istniejące. Ponadto celem przeprowadzonej Prognozy było sformułowanie zaleceń, które mogą przyczynić się do zmniejszenia, ograniczenia lub eliminacji tych zagrożeń.

2.3 Zastosowana metodyka

W Prognozie analizie poddano istniejący stan środowiska na terenie Gminy Lidzbark oraz proponowane w ramach projektowanego dokumentu kierunki działań. Wnioski z tej analizy pozwoliły ocenić potencjalne skutki środowiskowe związane z realizacją zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN).

Przy opracowywaniu Prognozy zastosowano metodę macierzy interakcji. Przyjęta tu macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano działania planowane do realizacji, a w kolumnach wpisano komponenty środowiska. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono kolorem w czterostopniowej skali:

	Oddziaływanie pozytywne
	Brak oddziaływania
	Możliwe niewielkie oddziaływanie negatywne
	Możliwe oddziaływanie negatywne

W ten sposób określono skalę i charakter oddziaływań bezpośrednich. Określenie pozostałych rodzajów oddziaływań w podziale na krótko i długo-terminowe, wtórne i skumulowane dokonano metodą ekspercką. W metodzie tej przyjęto, że niewielkie i lokalne oddziaływania negatywne nie przenoszą się pomiędzy komponentami środowiska, a więc nie generują oddziaływań wtórnych, o ile nie występuje oddziaływanie skumulowane. Przyjęto także, że oddziaływanie skumulowane może wystąpić jedynie w przypadku, gdy w danym komponentie środowiska znacząca większość (ok. 2/3) planowanych do realizacji przedsięwzięć wykazuje oddziaływanie lub gdy inwestycje o znaczącym oddziaływaniu będą zgrupowane w pobliżu siebie.

W analizie oddziaływań uwzględniono następujące komponenty środowiska:

- Powietrze
- Woda
- Powierzchnia ziemi i gleby
- Krajobraz
- Klimat
- Ludzie
- Rośliny
- Zwierzęta
- Klimat akustyczny
- Zasoby naturalne
- Zabytki i dobra materialne
- Różnorodność biologiczna
- Obszary chronione (rezerваты, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000)

3. CHARAKTERYSTYKA PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

3.1 Cel i zawartość projektowanego dokumentu

Plany Gospodarki Niskoemisyjnej to strategiczne dokumenty, których głównym celem jest ukierunkowanie polskich gmin w stronę niskoemisyjnego rozwoju. Skupiają się na działaniach związanych z poprawą efektywności energetycznej, zwiększeniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczeniem emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery.

Dokumenty te mają przyczynić się do osiągnięcia celów w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej wyznaczonych na poziomie Unii Europejskiej. Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska: o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r., o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15%), o 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz BAU (ang. business as usual) na rok 2020.

Tworzony na poziomie gminy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej ma przyczynić się do osiągnięcia wyżej wymienionych celów. Oprócz korzyści w skali makro docelowo PGN ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy m.in. poprzez poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie kosztów energii.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark jest dokumentem strategicznym, określającym inwestycyjne i nieinwestycyjne działania związane z użytkowaniem energii na całym terenie gminy miejsko-wiejskiej na lata 2015 – 2020 (z perspektywą roku 2022).

Niniejszy dokument wyznacza cztery cele strategiczne. Realizacja celów głównych będzie możliwa dzięki realizacji celów szczegółowych.

Cel strategiczny 1. Redukcja emisji gazów cieplarnianych o 5% do roku 2020 w stosunku do roku bazowego (2013).

Cele szczegółowe:

Ograniczenie i racjonalizacja zużycia energii elektrycznej.

Ograniczenie zużycia paliw stałych, w tym węgla do celów grzewczych w mieszkalnictwie.

Cel strategiczny 2. Zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do 45% w roku 2020.

Cele szczegółowe:

Promocja OZE w środowisku lokalnym.

Wparcie organizacyjne i formalne instytucji i osób zainteresowanych wykorzystaniem OZE.

Cel strategiczny 3. Redukcja zużycia energii finalnej o 5% w roku 2020 w stosunku do roku bazowego (2013).

Cele szczegółowe:

Głęboka termomodernizacja obiektów publicznych i prywatnych z wykorzystaniem OZE do produkcji energii i ciepła.

Zrównoważony i energooszczędny transport w gminie.

Modernizacja na energooszczędne oświetlenia ulicznego i oświetlenia obiektów publicznych.

Kampanie społeczne informacyjno-promocyjne na temat zachowań konsumenckich użytkowników energii.

Przyjęcie przez gminę roli lidera we wdrażaniu energooszczędnych i ograniczających emisję projektów w sferze publicznej.

Cel strategiczny 4. Redukcja emisji pyłowych zanieczyszczeń powietrza o 5% do roku 2020 w stosunku do roku bazowego (2013).

Dokument PGN stanowi podstawę do ubiegania się o środki unijne i krajowe na realizowane zadania w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Jednym z głównych źródeł finansowania jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020 oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020 (RPO WiM). Wpisanie zadań do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej umożliwia ubieganie się o ich dofinansowanie.

Podstawą opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark było sporządzenie inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych, która objęła następujące sektory: obiekty użyteczności publicznej, obiekty mieszkalne, handel i usługi, przemysł, oświetlenie uliczne, gospodarka odpadami i ściekami oraz transport. Przeprowadzone obliczenia pozwoliły określić ilość dwutlenku węgla wyemitowanego wskutek zużycia energii i gospodarki odpadami oraz ściekami na terenie gminy. Ponadto w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej przedstawiono charakterystykę gminy oraz wskazano główne obszary problemowe. Na tej podstawie zaproponowano zestaw działań, realizowanych przez gminę, jej jednostki oraz interesariuszy zewnętrznych. Główne rekomendowane kierunki działań dotyczą ograniczenia niskiej emisji z systemów grzewczych, m.in.: poprzez wymianę systemów grzewczych opartych na paliwie stałym, instalowanie odnawialnych źródeł energii oraz termomodernizację budynków użyteczności publicznej, mieszkalnictwa zbiorowego i indywidualnego. Z działań nieinwestycyjnych przewidziano edukację ekologiczną mieszkańców na temat oszczędzania energii, odnawialnych źródeł energii oraz budownictwa energooszczędnego. Realizacja zadań przewidzianych w PGN wymaga zagwarantowanie odpowiedniej ilości środków finansowych. Dla każdego działania wskazanego w Planie określono planowane i potencjalne źródła finansowania. Wskazano również dostępne obecnie źródła spoza budżetu gminy. W projektowanym dokumencie przeanalizowano także aspekty organizacyjne i monitorujące związane z realizacją Planu.

W projekt Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark uwzględniono zgodnie z zalecaną przez NFOŚiGW strukturą następujące rozdziały:

1. Streszczenie
2. Cele strategiczne i szczegółowe
3. Charakterystyka Gminy Lidzbark
4. Inwentaryzacja zużycia energii i emisji dwutlenku węgla
5. Identyfikacja obszarów problemowych
6. Działania i środki zaplanowane na cały okres objęty planem
7. Aspekty organizacyjne i monitoring podjętych działań
8. Źródła finansowania inwestycji ujętych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej
9. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym i lokalnym

3.2 Powiązania z innymi dokumentami

Założone w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej cele oraz działania odnoszące się do poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji na terenie gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark są zgodne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, obowiązującymi gminę.

Projektowany dokument jest spójny m.in. z następującymi dokumentami strategicznymi i programowymi, na poziomie lokalnym¹ i regionalnym:

Tab. 3.1 Zgodność PGN z dokumentami strategicznymi

Dokument	Zakres spójności
Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest spójny z gminnym Programem Ochrony Środowiska w zakresie celów. POŚ przewiduje m.in. następujące cele: 1. Budowa świadomości ekologicznej.

¹ W analizie nie uwzględniono następujących dokumentów:

Plan Rozwoju Lokalnego, który był uchwalony do roku 2013 i uznano go za nieaktualny.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i Gminy Lidzbark z roku 2005, który uznano za sporządzony zbyt dawno w stosunku do PGN.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska. 3. Racjonalne gospodarowanie wodą energią i materiałami. 4. Redukcja niskiej emisji. 5. Rozbudowa infrastruktury miejskiej. <p>Ponadto inwestycje zawarte w PGN są częściowo przeniesione z aktualnego POŚ dla gminy Lidzbark.</p>
<p>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Działdowskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2021</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest spójny z powiatowym Programem Ochrony Środowiska w zakresie priorytetów. POŚ przewiduje m.in. następujące priorytety:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja ekologiczna (Priorytet V). 2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów energii i wody (Priorytet II). 3. Ochrona klimatu (Priorytet IV). 4. Środowisko i zdrowie. Dalsza poprawa jakości środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa ekologicznego. (Priorytet III). <p>Dzięki zgodności z powiatowym POŚ zapewniona jest także zgodność PGN z wojewódzkim POŚ na lata 2015-2018.</p>
<p>Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lidzbark</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z następującymi celami uzupełniającymi zawartymi w strategii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost atrakcyjności i konkurencyjności ekonomicznej miasta i gminy w regionie. 2. Poprawa warunków życia mieszkańców miasta i gminy. 3. Restrukturyzacja funkcjonowania sektora turystycznego miasta i gminy. 4. Poprawa standardów społecznych, technicznych i ekonomicznych miasta. 5. Poprawa ładu przestrzennego w aspektach: ekologicznym, społecznych warunków życia, ekonomicznym, funkcjonalno-organizacyjnym i estetycznym. <p>To aż 5 z 9 celów zawartych w strategii. Wybrane inwestycje zawarte w strategii zostały przeniesione do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.</p>
<p>Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z następującymi celami zawartymi w strategii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie równowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a stanem środowiska naturalnego.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Podniesienie dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa układu komunikacyjnego w Gminie Lidzbark 3. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Gminy Lidzbark. <p>To aż 3 z 5 celów zawartych w strategii. Wybrane inwestycje zawarte w strategii zostały przeniesione do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.</p>
<p>Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest spójny z głównym celem wojewódzkiego Programu Ochrony Powietrza, który został zapisany jako „przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie warmińsko-mazurskiej”.</p> <p>Ponadto zadania zaplanowane w ramach PGN są zgodne z kierunkami działań krótkoterminowych dla pyłu zawieszonego PM10. Dotyczy to m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystania z alternatywnych sposobów przemieszczania się na krótkich odcinkach (rower, pieszo). 2. Ograniczenia palenia w kominkach. 3. Bezwzględного przestrzegania zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych. 4. Ogrzewania mieszkań lepszym jakościowo paliwem.
<p>Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko – Mazurskiego</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z głównym celem programu „poprawa jakości systemu transportowego i jego rozwój zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.”, a także następującymi celami szczegółowymi programu:</p> <p>Cel 4. Wspieranie konkurencyjności gospodarki obszaru - instrument rozwoju gospodarczego</p> <p>Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa - radykalna redukcja liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici, ranni) oraz poprawa bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu</p> <p>Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne i warunki życia.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z celami zapisanymi w RPO WiM 2014-2020, szczególnie w odniesieniu do osi priorytetowej „Efektywność energetyczna” i następujących priorytetów inwestycyjnych w tym zakresie:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. 2. Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. 3. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu. <p>Ponadto PGN jest spójny z celami osi priorytetowej „Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów” (m.in. w ramach priorytetu „Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie”.</p>
<p>Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest spójny z celami wyznaczonymi w ramach wojewódzkiej Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, szczególnie w odniesieniu do celu strategicznego „Nowoczesna Infrastruktura Rozwoju”. Cel ten realizowany będzie przez trzy cele operacyjne, którymi są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; 2. dostosowana do potrzeb sieć nośników energii; 3. poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego. <p>Zapisane w PGN zadania związane z inwestycjami drogowymi, wymianą źródeł ciepła, wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, rozbudową sieci kanalizacyjnej, promocją transportu rowerowego i podnoszeniem świadomości ekologicznej społeczeństwa są zgodne z kierunkami działań przewidzianymi w ramach przywołanych celów operacyjnych.</p>
<p>Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018</p>	<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest spójny z wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska w zakresie priorytetów. POŚ przewiduje m.in. następujące kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona klimatu. 2. Poprawa jakości powietrza. 3. Poprawa jakości wód. 4. Ograniczanie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych.

	<p>5. Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.</p> <p>Zapisane w PGN zadania związane z poprawą efektywności energetycznej, modernizacją źródeł ciepła, wzrostem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, rozbudową sieci kanalizacyjnej, poprawą jakości dróg, budową tras rowerowych oraz podnoszeniem świadomości ekologicznej społeczeństwa są zgodne z kierunkami działań wojewódzkiego POŚ.</p>
--	---

Działania wskazane w PGN jako możliwe do realizacji w celu obniżenia emisji do powietrza to:

- termomodernizacja budynków,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- wymiana źródeł ciepła na wysokosprawne,
- modernizacja oświetlenia ulicznego,
- modernizacja oświetlenia w budynkach,
- budowa nowych energooszczędnych budynków,
- budowa infrastruktury ekologicznych środków transportu.

Wszystkie wyżej wymienione działania są zgodne z Polityką Energetyczną Polski do roku 2030 oraz z założeniami do Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Opracowany dla gminy dokument jest zgodny z Krajowym Planem Działania w Zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych (KPD) w zakresie zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych.

Ponadto Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark wpisuje się w realizację obowiązku nałożonego na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, określonego w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551 z późn. zm.). Zgodnie z art. 10 ustawy, jednostka sektora publicznego realizując swoje zadania powinna stosować, co najmniej dwa z pięciu wyszczególnionych w ustawie środków poprawy efektywności energetycznej.

Wśród tych środków wskazano:

- realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej,
- nabycie nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji,

- wymianę eksploatowanego urządzenia, instalacji lub pojazdu na urządzenie o niskim wskaźniku emisji,
- przedsięwzięcia, zgodnego z przepisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów,
- sporządzenie audytu energetycznego eksploatowanych budynków w rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów.

Działania zaproponowane dla Gminy Lidzbark w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dotyczące obniżenia emisji do powietrza oraz ograniczenia zużycia energii, ograniczenia zużycia paliw kopalnych i podwyższania efektywności energetycznej obiektów nie są sprzeczne z żadnymi przepisami prawnymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.3 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Przekształcenie w kierunku gospodarki niskoemisyjnej stanowi jedno z najważniejszych wyzwań gospodarczych i środowiskowych stojących przed Unią Europejską oraz państwami członkowskimi.

Mając na uwadze główne cele projektowanego dokumentu, można stwierdzić, że realizacja działań zapisanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej pomoże w wypełnieniu krajowych zobowiązań w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia zużycia energii oraz zwiększenia udziału energii odnawialnej, które wynikają zarówno z umów międzynarodowych, jak i prawa unijnego. Cele zapisane w projektowanym dokumencie są także zbieżne z celami wielu polityk ustanowionych na szczeblu krajowym. Cele ochrony środowiska wynikające z najważniejszych dla projektowanego dokumentu przepisów międzynarodowych, wspólnotowych i krajowych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 3.2 Cele ochrony środowiska odnoszące się do treści PGN

Nazwa dokumentu	Charakterystyka dokumentu	Informacje o celach odnoszących się do treści Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Lidzbark
Międzynarodowe i unijne		
Cele zrównoważonego rozwoju ONZ	Nowa Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 i zawarte w niej Cele Zrównoważonego Rozwoju mają ogromne historyczne znaczenie dla całego świata - dla naszej planety i wszystkich ludzi. Została ona przyjęta podczas Szczytu Zrównoważonego Rozwoju, który odbył się w dniach 25 – 27 września 2015 roku w Nowym Jorku. Siedemnaście Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz powiązane z nimi zadania mają przyczynić się do budowy świata, w którym ubóstwo zostanie wyeliminowane, a ludzie nie będą cierpieć z jego powodu. Cele i zadania są ukierunkowane na wzrost gospodarczy, rozwój społeczny i ochronę środowiska.	Za najważniejsze z punktu widzenia projektowanego dokumentu należy uznać następujące cele: <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie. • Stworzyć wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji. • Podjąć pilne działania zwalczające zmiany klimatyczne i ich skutki.
Strategia Europa 2020	Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r. Celem strategii jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.	Rozwój niskoemisyjnej, konkurencyjnej gospodarki jest zbieżny z założeniami <i>Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu Europa 2020</i> , której celem jest m.in. budowa bardziej energooszczędnej gospodarki, efektywnie korzystającej z dostępnych zasobów. Unia wyznaczyła sobie konkretny plan obejmujący pięć celów – w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu/energii – które należy osiągnąć do 2020 r. Zgodnie z zapisami przyjętej strategii :

		<ul style="list-style-type: none"> • należy ograniczyć emisje gazów cieplarnianych o 20 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. (lub nawet o 30 proc., jeśli warunki będą sprzyjające), • 20 proc. energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, • efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20 proc.
7. Program działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety”	<p>Celem tego unijnego programu w zakresie środowiska naturalnego (EAP) jest wzmocnienie wysiłków na rzecz ochrony kapitału naturalnego, zdrowia i dobrostanu społecznego oraz stymulowanie rozwoju i innowacji opartych na zasobooszczędnej, gospodarce przy uwzględnieniu naturalnych ograniczeń naszej planety.</p>	<p>Program obejmuje dziewięć celów priorytetowych, z których odnosząc się do treści PGN należy wymienić przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną. • Ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu. <p>Ponadto Program określa trzy obszary priorytetowe, w których podjąć więcej działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego i zwiększenia odporności ekologicznej, przyspieszenia zasobooszczędnego rozwoju niskoemisyjnego oraz ograniczenia zagrożeń dla zdrowia i dobrostanu ludzi spowodowanych zanieczyszczeniem, substancjami chemicznymi i zmianą klimatu.</p> <p>Pierwszy obszar działań dotyczy kapitału naturalnego – od żyznych gleb i wydajnych gruntów i po świeżą wodę i czyste powietrze – oraz wspierającej go bioróżnorodności. Kapitał naturalny obejmuje ważne kwestie, takie jak zapylenie roślin, naturalna ochrona przed powodzią i regulacja klimatu. Unia Europejska zobowiązała się do powstrzymania utraty bioróżnorodności oraz osiągnięcia dobrego stanu wód w Europie. Ponadto wprowadzono prawnie wiążące instrumenty umożliwiające zrealizowanie tych celów, takie jak ramowa dyrektywa wodna, dyrektywa w sprawie jakości powietrza oraz dyrektywy w sprawie ochrony siedlisk i dzikiego ptactwa, wraz z</p>

		<p>odpowiednim wsparciem finansowym i technicznym.</p> <p>Drugi obszar działań dotyczy warunków, które ułatwią przekształcenia UE w zasobooszczędną gospodarkę niskoemisyjną. Obszar ten wymaga podjęcia następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pełna realizacja pakietu klimatyczno-energetycznego w celu osiągnięcia celów 20-20-20 oraz uzgodnienie dalszych etapów rozwoju polityki klimatycznej po roku 2020, • znaczna poprawa efektywności ekologicznej produktów w całym okresie ich eksploatacji, • ograniczenie wpływu konsumpcji na środowisko, między innymi przez zmniejszenie ilości odpadów żywnościowych i zrównoważone wykorzystanie biomasy. <p>Trzeci kluczowy obszar działań obejmuje wyzwania dotyczące zdrowia i dobrostanu ludzi, takie jak zanieczyszczenie powietrza i wody, nadmierny hałas i toksyczne chemikalia. Już obecnie w Europie obowiązują wysokie standardy dotyczące jakości powietrza, ale w wielu miastach zanieczyszczenia przekraczają dopuszczalne poziomy. Unijny program działań na rzecz środowiska określa zobowiązania w zakresie wdrażania istniejącego prawodawstwa oraz dalszego ograniczenia zanieczyszczeń powietrza i hałasu.</p>
<p>Dyrektywa w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy</p>	<p>Dyrektywa w sprawie jakości powietrza ma służyć ograniczeniu zanieczyszczenia powietrza do poziomów, które minimalizują skutki ich szkodliwego działania na zdrowie ludzkie lub środowisko.</p>	<p>Określono w niej środki umożliwiające zdefiniowanie i ustanowienie celów dotyczących jakości otaczającego powietrza (tj. wartości graniczne, których nie można przekroczyć nigdzie w UE) w odniesieniu do głównych zanieczyszczeń powietrza (dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, cząstek stałych, ołowiu, benzenu, tlenku węgla i ozonu). Państwa członkowskie są zobowiązane wskazać strefy i aglomeracje w celu oceny jakości otaczającego powietrza i zarządzania</p>

		nią, monitorowania długoterminowych tendencji i udostępniania tych informacji opinii publicznej. Tam, gdzie jakość powietrza jest dobra, ma zostać utrzymana; w miejscach, gdzie wartości graniczne zostały przekroczone, należy podjąć odpowiednie działania. W dyrektywie tej po raz pierwszy wprowadzono cel w zakresie jakości powietrza dotyczący drobnych cząstek stałych (PM _{2,5}).
Dyrektywa w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych	Niniejsza dyrektywa, zmieniająca i uchylająca wcześniejsze dyrektywy 2001/77/WE i 2003/30/WE, ustanawia wspólne ramy wykorzystania energii odnawialnej, a także ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i promowania bardziej ekologicznego transportu.	Dyrektywa ustanawia dla wszystkich krajów UE cele zmierzające do osiągnięcia do 2020 r. ogólnego udziału odnawialnych źródeł energii na poziomie 20% całkowitego zużycia energii w UE oraz na poziomie 10% energii zużywanej w sektorze transportu. Każdy kraj UE jest zobowiązany do opracowania krajowego planu działań do 2020 r., ustalającego udział odnawialnych źródeł energii w transporcie, ogrzewaniu i produkcji energii elektrycznej. Głównym celem wyznaczenia obowiązkowych krajowych celów jest zagwarantowanie pewności dla inwestorów i zachęcanie do ciągłego rozwijania technologii, które wytwarzają energię ze wszystkich rodzajów źródeł odnawialnych.
Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej	Dyrektywa ustanawia wspólne ramy działań na rzecz promowania efektywności energetycznej w UE dla osiągnięcia jej celu – wzrostu efektywności energetycznej o 20% (zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 20%) do 2020 r. oraz ugotowania drogi dla dalszej poprawy efektywności energetycznej po tym terminie. Ponadto, określa zasady opracowane w celu usunięcia barier na rynku energii oraz przewyższenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku. Przewiduje również	Każde państwo członkowskie UE jest zobligowane do ustalenia orientacyjnej krajowej wartości docelowej w zakresie efektywności energetycznej, w oparciu o swoje zużycie energii pierwotnej lub końcowej, oszczędność energii pierwotnej lub końcowej bądź energochłonność. Instytucje publiczne będą stanowić wzorzec poprzez zapewnienie przez państwa członkowskie, że od 1 stycznia 2014 r., 3% całkowitej powierzchni ogrzewanych i/lub chłodzonych budynków należących do instytucji rządowych lub przez nie zajmowanych będzie, co roku,

	ustanowienie krajowych celów w zakresie efektywności energetycznej na rok 2020.	<p>podlegać renowacji do stanu odpowiadającego minimalnym standardom dla nowych budynków.</p> <p>Państwa członkowskie mają ustanowić długoterminowe strategie wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych zarówno publicznych, jak i prywatnych.</p>
<p>Pakiet klimatyczno-energetyczny do 2020 i 2030 roku</p>	<p>Pakiet z 2020 r. stanowi zbiór wiążących przepisów, które mają zagwarantować, że UE osiągnie swoje cele w zakresie klimatu i energii do 2020 r.</p> <p>22 stycznia 2014 r. Komisja Europejska przedstawiła ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030. W komunikacie zarysowała unijną politykę przeciwdziałania zmianie klimatu i politykę energetyczną na lata 2020–2030. Ramy mają być inspiracją do dyskusji nad sposobami realizacji tych strategii politycznych po wygaśnięciu obecnych zasad obejmujących okres do roku 2020.</p>	<p>W pakiecie 2020 określono trzy najważniejsze cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie o 20 proc. emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.), • 20-procentowy udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii w UE, • zwiększenie o 20 proc. efektywności energetycznej. <p>Nowe ramy określone do roku 2030 mają pomóc UE rozwiązać m.in. następujące kwestie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjęcie kolejnych działań, aby do roku 2050 osiągnąć cel zakładający redukcję emisji gazów cieplarnianych o 80–95% wobec poziomu z roku 1990, • wysokie ceny energii oraz podatność unijnej gospodarki na przyszłe podwyżki cen, zwłaszcza ropy i gazu, • zależność UE od importu energii, często z obszarów niestabilnych politycznie, • konieczność wymiany i modernizacji infrastruktury energetycznej i zapewnienia potencjalnym inwestorom stabilnych ram regulacyjnych, • konieczność uzgodnienia przez UE celu w zakresie redukcji gazów cieplarnianych na rok 2030.

<p>Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.</p>	<p>Głównym jego zamierzeniem było przedstawienie nowych celów redukcji emisji CO₂ do roku 2050 oraz ich uzasadnienie na podstawie wyników wykonanych analiz modelowych. Podstawowym sformułowanym w tym dokumencie celem jest osiągnięcie 80% redukcji emisji gazów cieplarnianych do roku 2050.</p>	<p>Wdrożenie tego planu wiązałoby się z niemal całkowitą eliminacją wykorzystania węgla jako źródła energii i głęboką przebudową europejskiej gospodarki (zmniejszenie znaczenia przemysłów przetwórczych, zwłaszcza energochłonnych, wzrost roli usług i sektora nowoczesnych technologii). Komisja proponuje ustanowienie celów pośrednich w redukowaniu emisji, argumentując, że z przeprowadzonych analiz wynika, iż możliwe byłoby ograniczenie wewnętrznych emisji UE o 25% do 2020 r., 40% do 2030 r. i 60% do 2040 r. (wszystkie redukcje liczone są względem poziomów z 1990 r.). Taka ścieżka oznaczałaby roczne redukcje rzędu około 1% w pierwszych dziesięciu latach do 2020 r., 1,5% w dziesięcioleciu od 2020 do 2030 r. i 2% w ostatnich dwóch dekadach do 2050 r. Z czasem wysiłek redukcyjny stawałby się coraz większy, w miarę dostępności coraz większej gamy wydajnych pod względem kosztów technologii.</p>
<p>Plan na rzecz efektywności energetycznej z 2011 r.</p>	<p>Plan ten będzie realizowany w zgodzie z innymi działaniami w ramach inicjatywy przewodniej strategii „Europa 2020” na rzecz efektywnego korzystania z zasobów, w tym z planem przejścia do gospodarki niskoemisyjnej w 2050 r., celem zapewnienia spójności polityki, oceny kompromisów pomiędzy różnymi jej obszarami i wykorzystania możliwych synergii. Działania na rzecz efektywności energetycznej wdrażane będą w ramach szerszego celu, jakim jest dla UE efektywne korzystanie z zasobów, obejmujące efektywne korzystanie z wszystkich zasobów naturalnych oraz zapewnienie wysokich standardów w zakresie ochrony środowiska.</p>	<p>Unia wyznaczyła sobie za cel zmniejszenie do 2020 roku swojego pierwotnego zużycia energii o 20 % w porównaniu z prognozami, a cel ten został wskazany w komunikacie Komisji „Energy 2020” jako istotny krok na drodze do realizacji długoterminowych celów w zakresie energii i klimatu. Plan ten będzie realizowany w zgodzie z innymi działaniami w ramach inicjatywy przewodniej strategii „Europa 2020” na rzecz efektywnego korzystania z zasobów, w tym z planem przejścia do gospodarki niskoemisyjnej w 2050 r., celem zapewnienia spójności polityki, oceny kompromisów pomiędzy różnymi jej obszarami i wykorzystania możliwych synergii. Działania na rzecz efektywności energetycznej wdrażane będą w ramach szerszego celu, jakim jest dla UE efektywne korzystanie z zasobów, obejmujące efektywne korzystanie z wszystkich zasobów naturalnych oraz zapewnienie wysokich standardów w zakresie ochrony środowiska.</p>

<p>Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału</p>	<p>Jego celem jest zmobilizowanie opinii publicznej, decydentów i podmiotów rynkowych oraz przekształcenie wewnętrznego rynku energii w sposób, który zapewniłby obywatelom UE infrastrukturę (w tym budynki), produkty (w tym sprzęt i samochody) oraz systemy energetyczne charakteryzujące się największą efektywnością energetyczną na świecie. Celem planu działania jest kontrola i ograniczenie zapotrzebowania na energię oraz podjęcie działań ukierunkowanych na zużycie i dostawy w celu zaoszczędzenia 20% rocznego zużycia energii pierwotnej do 2020 r. (w porównaniu z prognozami zużycia energii na rok 2020).</p>	<p>Plan zakłada, że cel, jakim jest poprawa wydajności energetycznej o ponad 20% do 2020 r., oprócz wszelkich udoskonaleń spowodowanych niezależnymi skutkami strukturalnymi lub cenowymi, jest technicznie i ekonomicznie osiągalny, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do zagwarantowania, że cel ten, a także cele związane ze zmianami klimatycznymi zostaną osiągnięte.</p>
<p>Zielona księga. Ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030</p>	<p>Ramy te integrują różne cele polityczne, takie jak zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zabezpieczenie dostaw energii i wspieranie wzrostu, konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy dzięki opłacalnemu i zasobooszczędnemu podejściu opierającemu się na zaawansowanych technologiach</p>	<p>Obecne ramy polityki zostały zbudowane wokół trzech głównych celów, które mają zostać zrealizowane w UE do 2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 proc. redukcja emisji gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu z 1990 r., • 20 proc. zużywanej energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, • 20 proc. oszczędności w zużyciu energii pierwotnej (w stosunku do prognoz sprzed porozumienia w zakresie energii i klimatu w okresie do 2030 r.).

Krajowe		
Narodowy Program Rozwoju Niskoemisyjnej	Program Gospodarki	<p>Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN) jest próbą zdefiniowania polskiej drogi do niskoemisyjnej gospodarki. Ze względu na złożony charakter tego procesu, w opracowanie dokumentu zaangażowane było szerokie grono interesariuszy – w tym przedstawiciele środowisk akademickich, instytutów badawczych, biznesu oraz organizacji pozarządowych. Daje to nadzieję, że zaproponowane działania przyniosą korzyści zarówno w obszarze gospodarczym, jak i środowiskowym oraz społecznym.</p>
		<p>Celem głównym NPRGN jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Realizacja celu głównego zakłada jednoczesną konieczność podjęcia działań stymulujących rozwój gospodarczy, potrzebę uwzględnienia ochrony środowiska oraz aspektów społecznych w planowanych przedsięwzięciach w perspektywie do 2050 roku.</p> <p>Zgodnie z koncepcją gospodarki o zamkniętym obiegu, realizacja celu głównego wspierana będzie przez następujące cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Niskoemisyjne wytwarzanie energii. Energia jest niezbędna na każdym etapie gospodarki o zamkniętym obiegu, stąd tak ważne jest by pozyskiwać ją w sposób przyjazny środowisku i po możliwie najniższej cenie.</i> 2. <i>Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami- skutkująca redukcją odpadów na składowiskach i zwiększeniem stopnia ich powtórnego wykorzystania.</i> 3. <i>Rozwój zrównoważonej produkcji -obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo. W ramach celu kluczowe jest zidentyfikowanie działań przyczyniających się do wytwarzania produktów, które nie tylko będą bardziej przyjazne środowisku, ale po zakończonym cyklu życia staną się ponownym zasobem.</i> 4. <i>Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu.</i> 5. <i>Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. Bez zmian w sferze świadomości nie jest możliwe wykreowanie popytu na zrównoważone produkty, a tym samym przejście od gospodarki</i>

		<i>linearnej do cyrkularnej.</i>
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	Strategia <i>Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko</i> (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku.	<p>Celem głównym Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.</p> <p>Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska. 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. W ramach tego celu zaplanowano m.in. kierunki interwencji dotyczące lepszego wykorzystania krajowych zasobów energii, poprawy efektywności energetycznej czy wzrostu znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii. 3. Poprawa stanu środowiska. W ramach tego celu zaplanowano m.in. kierunki interwencji dotyczące ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki oraz promowania zachowań ekologicznych i tworzenia warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)	KPOP to dokument strategiczny wyznaczający cele i kierunki działań, jakie powinny zostać uwzględnione, w szczególności na szczeblu lokalnym oraz w programach ochrony powietrza. Przyjęty 3 września 2015 r. KPOP ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ochronę ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Jego realizacja ma	<p>Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Cele szczegółowe zapisane w KPOP dotyczą zarówno dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu wynikających z obowiązującego prawa jak i poziomów rekomendowanych przez WHO. W dokumencie</p>

	<p>pozwolić na osiągnięcie w możliwie krótkim czasie dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych szkodliwych substancji w powietrzu, wynikających z obowiązujących przepisów prawa, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).</p>	<p>zapisano, że wyzwaniem dla Polski jest w pierwszej kolejności osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i PM2,5 oraz poziomów docelowych dla B(a)P, a także niektórych innych substancji takich jak NO₂ oraz O₃, poprzez realizację działań naprawczych określonych w obowiązujących programach ochrony powietrza, a w rezultacie osiągnięcie poprawy jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności na obszarach, na których występują duże skupiska ludności, a jednocześnie występują najwyższe stężenia zanieczyszczeń powietrza. Poprawa powinna nastąpić co najmniej do stanu niepowodującego przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu i niezagrażającego zdrowiu ludzi. W drugim etapie należy skupić się na osiągnięciu celów określonych w Wytycznych WHO oraz przyszłych, projektowanych na poziomie unijnym, regulacji w obszarze ochrony powietrza.</p>
<p>Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku</p>	<p>Niniejszy dokument przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku.</p>	<p>Dokument określa sześć podstawowych kierunków rozwoju polskiej energetyki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa efektywności energetycznej, 2. Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii, 3. Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej, 4. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw, 5. Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii, 6. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko. <p>W dokumencie zapisano, że realizując działania zgodnie z tymi kierunkami, polityka energetyczna będzie dążyła do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego kraju przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.</p>

<p>Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2014</p>	<p>Niniejszy Krajowy plan działań jest trzecim krajowym planem, w tym pierwszym sporządzonym na podstawie dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej.</p> <p>Dokument ten zawiera opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej określających działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej w poszczególnych sektorach gospodarki, niezbędnych dla realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią na 2016 r., a także środków służących osiągnięciu ogólnego celu w zakresie efektywności energetycznej rozumianego, jako uzyskanie 20 % oszczędności w zużyciu energii pierwotnej w Unii Europejskiej do 2020 r.</p>	<p>Cel efektywności energetycznej dla Polski ustalony zgodnie z dyrektywą 2012/27/UE rozumiany jest, jako osiągnięcie w latach 2010-2020 ograniczenia zużycia energii pierwotnej o 13,6 Mtoe, co w warunkach wzrostu gospodarczego oznacza także poprawę efektywności energetycznej gospodarki.</p>
<p>Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych</p>	<p>Dokument ten określa krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych zużyte w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.</p>	<p>W „Krajowym planie” zawarto prognozy osiągnięcia w 2020 r. 15,5 proc. udziału OZE w zużyciu energii końcowej brutto w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem wielu czynników, takich jak: zasoby odnawialnych źródeł energii i surowców do wytwarzania paliw oraz stanu systemu elektroenergetycznego. Założono, że filarami zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych będzie większe wykorzystanie biomasy oraz energii elektrycznej z wiatru.</p>

	<p>Dokument określa ponadto współpracę między organami władzy lokalnej, regionalnej i krajowej, szacowaną nadwyżkę energii ze źródeł odnawialnych, która mogłaby zostać przekazana innym państwom członkowskim, strategię ukierunkowaną na rozwój istniejących zasobów biomasy i zmobilizowanie nowych zasobów biomasy do różnych zastosowań, a także środki, które należy podjąć w celu wypełnienia stosownych zobowiązań wynikających z dyrektywy w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.</p>	
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.</p>	<p>Jednym z głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest „kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski”.</p> <p>Wymaga to podjęcia działań w następujących obszarach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. 2. Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej. 3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. 4. Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego. 5. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i

		<p>związanych z nimi ekosystemów.</p> <p>6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.</p> <p>7. Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.</p>
Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	Dokument ten wskazuje główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej Polski w ciągu najbliższych 4-8 lat.	<p>Z perspektywy projektowanego dokumentu najistotniejsze są cele związane z jakością powietrza. Przewidziane tu zadania dotyczą m.in. dalszej redukcji emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; wdrożenia mechanizmów stymulujących zarówno oszczędność energii, jak i promujących rozwój odnawialnych źródeł energii; realizacji programów polegających na eliminacji niskich źródeł emisji i zmniejszeniu emisji pyłu ze środków transportu.</p> <p>Dokument ten przewiduje także działania związane z udziałem społeczeństwa, których głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do: proekologicznych zachowań konsumenckich, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.</p>
Polityka Klimatyczna Polski	Przygotowanie niniejszego dokumentu wynika z zobowiązań Polski wobec Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimat, m.in. do opracowania i wdrożenia państwowej strategii redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym także mechanizmów ekonomicznych i administracyjnych, oraz okresowej kontroli jej	Celem strategicznym polityki klimatycznej jest włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie

---

	wdrażania.	<p>maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.</p> <p>Cel strategiczny polityki klimatycznej Polski ma być osiągnięty poprzez realizację celów i działań krótko-, średnio- i długookresowych, wśród których w nawiązaniu do treści Planu Gospodarki Niskoemisyjnej należy wymienić przede wszystkim: redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez działania w zakresie energetyki, sektora przemysłowego, transportu, rolnictwa, leśnictwa i gospodarki odpadami; poprawę systemu informacji i edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony klimatu; promocję i rozwój oraz wzrost wykorzystywania nowych i odnawialnych źródeł energii; głębokie przebudowanie modelu produkcji i konsumpcji energii, w kierunku poprawy efektywności energetycznej i surowcowej, szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz dążenie do zminimalizowania emisji gazów cieplarnianych przez wszystkie podstawowe rodzaje źródeł emisji.</p>
--	------------	---

4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

4.1 Charakterystyka Gminy Lidzbark

Gmina Lidzbark położona jest w południowo - zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego w powiecie działdowskim (w jego południowo-zachodniej części). Graniczy z dwoma województwami: kujawsko-pomorskim oraz mazowieckim oraz z pięcioma gminami: od północnego zachodu z gminą Grodziczno (powiat nowomiejski), od południowego zachodu z gminą Górzno (powiat brodnicki), od południa z gminą Lubowidz (powiat żuromiński), natomiast od strony wschodniej z gminami Płońnica i Rybno (powiat działdowski).

Siedzibą gminy jest miasto Lidzbark, powierzchnia stanowi ok. 2% powierzchni gminy. Na obszarze gminy znajdują się 24 sołectwa.

W gminie Lidzbark występują głównie grunty rolne (ok. 46%) oraz leśne (ok.48%).

Tab. 4.1 Podział powierzchni Gminy Lidzbark zgodnie z wykorzystaniem w 2013 r.

Powierzchnia ogółem (ha)	25 488
w tym:	
użytki rolne	11 575
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	12 351
grunty pod wodami	364
grunty zabudowane i zurbanizowane	683
użytki ekologiczne	6
nieużytki	507
tereny różne	2

Źródło: GUS – BDL.

Gmina leży na pograniczu Grabu Lubawskiego i Równiny Urszulewskiej (wg J. Kondracki, 1988 r.). Miasto Lidzbark leży nad rzeką Wel oraz nad Jeziorem Lidzbarskim.

Przez gminę przechodzą dwie drogi o statusie wojewódzkim: nr 541 (Lubawa – Dobrzyń nad Wisłą) oraz nr 544 (Brodnica - Ostrołęka). Występuje także niezelektryfikowana linia kolejowa nr 208, która łączy Działdowo z Chojnicami.

Rys. 1 Mapa Gminy Lidzbark

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Lidzbark.

Gmina Lidzbark znajduje się w obrębie mazurskiej dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje się dużą zmiennością wywołaną przez ścieranie się przeciwstawnych mas powietrza. Rzeźba terenu oraz zbiorniki wodne i szata roślinna mają duży wpływ na różnorodność klimatu.

Klimat w gminie jest wilgotny kontynentalny z łagodnym latem (wg klasyfikacji Köppena i Geigera). Występują znaczne opady w ciągu roku; nawet w najsuchszych miesiącach jest ich sporo.

Średnie roczne opady wynoszą 599 mm, w tym letnie (czerwiec, lipiec i sierpień) stanowią 37% opadów rocznych.

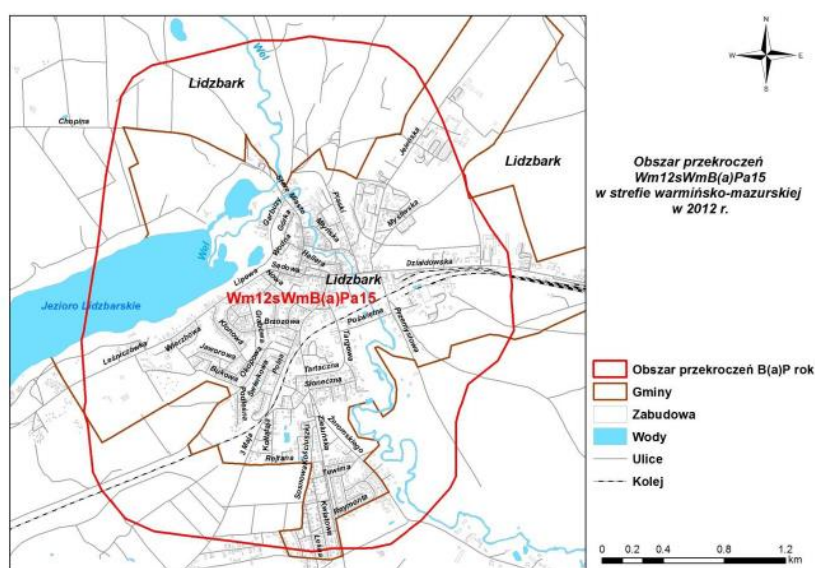
Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7.5°C. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca wynosi 18,1°C, a najchłodniejszego stycznia - -5,5°C. Przez około 3 miesiące występują mroźne dni z temperaturą maksymalną <0°C. Umiarkowanie długa zima ma początek w pierwszej dekadzie grudnia. Okres wegetacyjny z temperaturą >5°C trwa ok. 180 dni. Termiczne lato rozpoczyna się w ostatniej dekadzie maja, a kończy w pierwszych dniach września i trwa 90-100 dni.

4.2 Stan i jakość powietrza

Gmina Lidzbark znajduje się w strefie warmińsko-mazurskiej, dla której dokonuje się oceny jakości powietrza. Wg danych WIOŚ z 2013 roku w strefie tej wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)piranu w pyłe PM10. Wzmószona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym, jak również spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach przyczyniły się do wystąpienia tych przekroczeń. Jako źródło emisji benzo(a)pirenu wskazano również napływ zanieczyszczeń spoza strefy warmińsko-mazurskiej. W przypadku Gminy Lidzbark powierzchnia obszaru przekroczeń wynosi 7,2 km² i dotyczy 6,6 tysiąca osób.

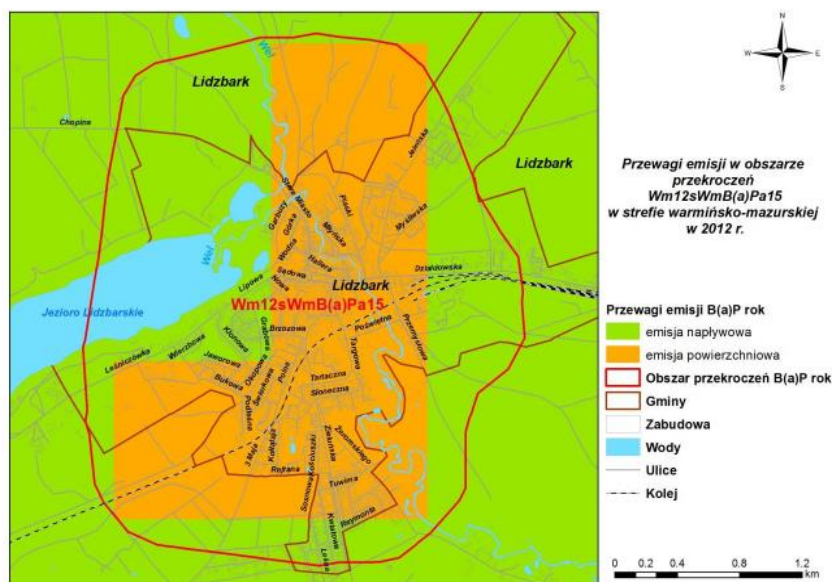
Nie odnotowano innych przekroczeń stężenia zanieczyszczeń, prócz wartości celu długoterminowego dla ozonu pod kątem ochrony zdrowia ludzi i roślin. Na podstawie danych WIOŚ można wnioskować więc, że stan powietrza w gminie Lidzbark jest dobry.

Rys. 2 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie warmińsko-mazurskiej w 2012 r., Lidzbark

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10.

Rys. 3 Przeważający typ emisji w stężeniach B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie warmińsko-mazurskiej w 2012 r., Lidzbark

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10.

4.3 Stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Przez gminę Lidzbark przepływają dwie rzeki: Wel znajdująca się w dorzeczu Drwęcy oraz Wkra – w dorzeczu Bugu. Występują ponadto rzeka Płońniczanka i Brynica. Rzeka Wel w granicy gminy Lidzbark cechuje się dobrym potencjałem ekologicznym oraz stanem chemicznym. Rzeka Płońniczanka również zalicza się do rzek o dobrym potencjale ekologicznym. Posiada II klasę elementów biologicznych i fizykochemicznych oraz I – elementów hydromorfologicznych.

Łączna powierzchnia jezior, które zlokalizowane są na terenie gminy, wynosi 267,6 ha. Największym jeziorem jest Jezioro Lidzbarskie o powierzchni 121,8 ha. Pozostałe jeziora położone są w obrębie parków krajobrazowych – Welskiego i Górznieńsko-Lidzbarskiego. Jezioro Lidzbarskie, Jeleń (31,3 ha) i Zakrocz (11,1 ha) znajdują się w granicach Welskiego Parku Krajobrazowego. Natomiast w granicach Górznieńsko-Lidzbarskiego – Zwórzno (18,7 ha), Piaseczno (25,6 ha), Piaseczenko (5,21 ha) i Wlecz (24,8 ha).

Gmina Lidzbark położona jest w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych – GZWP nr 214 Działdowo. Występują tu wody czwartorzędowe zlokalizowane na dwóch poziomach wodonośnych. Pierwszy z nich zalega na płytkich głębokościach i jest ujmowany na kilku metrach za pomocą studni kopanych. Natomiast drugi poziom wodonośny podglinowy jest bardziej zasobny i występuje na głębokości od 25 do 55 m. Może tworzyć kilka warstw wodonośnych. Wody podziemne zaopatrują mieszkańców gminy w wodę.

4.4 Warunki glebowe

Gleby na terenie gminy Lidzbark powstały głównie z utworów z ostatniego zlodowacenia. Należą do nich: gliny i piaski zwałowe, żwiry i piaski polodowcowe, jak również osady czwartorzędowe, czyli torfy i aluwia rzeczne. Z materiałów tych wykształciły się następujące gleby: bielicowe, brunatne i bagiennie.

Grunty orne w obrębie gminy charakteryzują się klasą V oraz IVb. Stanowią one łącznie 63,3% ogółu gruntów ornych w gminie Lidzbark. Łąki i pastwiska położone są na glebach o III, IV, V i VI klasie bonitacji, w tym że przeważa klasa IV, która stanowi 50,8% ogółu łąk i pastwisk.

4.5 Środowisko przyrodnicze

Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują 12 351 ha, czyli około 48% powierzchni Gminy Lidzbark. Lasy w południowej części gminy umożliwiają migrację zwierząt poprzez zwarte kompleksy leśne tworzące korytarze. W północnej części zaś występują oddzielone od siebie kompleksy leśne.

Część terenu Gminy Lidzbark leży w granicach dwóch parków krajobrazowych: Welskiego i Górznieńsko-Lidzbarskiego. Utworzony w 1995 roku **Welski Park Krajobrazowy** wyróżnia się głównie wysokim stopniem naturalności ekosystemów wodnych i torfowiskowych. Na terenie parku występuje dużo chronionych oraz reliktowych gatunków flory, a także bogata i interesująca fauna kręgowców, szczególnie ryb i ptaków. Rzeźba terenu Parku jest polodowcowa z malowniczymi wzgórzami morenowymi. Charakterystyczną cechą Welskiego Parku Krajobrazowego jest silnie meandrująca rzeka Wel, której dolina zatacza duże zakola. Dzięki niewielkiej ingerencji człowieka zarówno kształt koryta rzeki, jak i jej dolina, pozostały prawie niezmienione, co jest rzadkością w skali kraju i Europy. Na terenie Parku znajduje się 13 większych jezior o zróżnicowanej powierzchni i głębokości, duża ilość małych jezior („oczek”) oraz stawów rybnych, z których największy kompleks liczy ok. 50 ha. Powierzchnia Welskiego Parku Krajobrazowego to 20 444 ha oraz 3 895 ha otuliny. Lasy zajmują ponad 1/3 powierzchni Parku. Dominują bory mieszane i lasy mieszane. W bezodpływowych zagłębieniach wykształciły się zbiorowiska boru bagiennego oraz brzezina bagienna, na zboczach doliny Welu oraz rynien jeziornych występują zbiorowiska lasu grądowego, w tym lasy klonowo-lipowe, a w dolinie spotkać można łągi i olsy.

Welski Park Krajobrazowy na południu sąsiaduje z Górznieńsko – Lidzbarskim Parkiem Krajobrazowym, którego również cechuje różnorodność fauny i flory. Utworzony w 1990 r. **Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy** zajmuje powierzchnię 27 764 ha na pograniczu województw: kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego. Rzeźba terenu obszarów Parku ukształtowana została przez lodowiec ostatniego zlodowacenia, który tu osiągnął swój punkt zwrotny, dzięki czemu obserwujemy tak zróżnicowane formy geomorfologiczne charakterystyczne dla krajobrazu młodoglacjalnego: od kemów, drumlinów i ozów przez pagórki i wzgórze morenowe, wysoczyzny morenowe, rynny subglacjalne i zagłębienia wytopiskowe aż po zajmujące południową część Parku równiny sandrowe. Te formy na przemian wklęsłe i wypukłe –

nadają krajobrazowi charakter miejscami zbliżony do podgórskiego. Dwie rzeki Brynica i Górzanka przecinające obszar Parku z południa na północ zasilane są wodami z licznych źródeł. Stosunkowo nieliczne jeziora zachwycają swym naturalnym pięknem wynikającym z położenia w głębokich dolinach lub wśród mieszanych lasów. Poprzecinane niewielkimi enklawami łąk i pól oraz dolinami rzecznyymi lasy zachowały zbliżony do naturalnego charakter (skład drzewostanów, runa leśnego). W północnej części Parku, gdzie wysoczyznę morenową pokrywają żyzne gleby brunatnoziemne rosną lasy liściaste - grądy i mieszane, natomiast na południu, gdzie piaszczysty sandr dostarcza mniej składników pokarmowych przeważają bory sosnowe. W zagłębieniach terenu i dolinach rzecznych wykształciły się gleby bagienne i pobagienne z charakterystyczną dla nich formacją lasów: olsami i łęgami.

Na terenie gminy Lidzbark występują również rezerваты przyrody, które można podzielić na dwa typy: o charakterze leśnym (Jar Brynicy i Klonowo) oraz faunistycznym (Bagno Koziana – ostoja ptactwa wodno-błotnego).

Rezerwat Przyrody Bagno Koziana (położony na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego) bogaty jest w bagna i torfowiska, w obrębie których spotkać można 87 gatunków ptaków (inwentaryzacja ornitologiczna z 1989 roku), w tym: rybitwę zwyczajną, błotniaka stawowego, remiza. Z powodów najprawdopodobniej zmiany stosunków wodnych oraz następującej sukcesji torfowisko na terenie Rezerwatu stopniowo jest zarastane przez brzozę omszoną i brodawkowatą, sosnę zwyczajną i wierzbę szarą.

Rezerwat Jar Brynicy zlokalizowany na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego charakteryzuje się malowniczym fragmentem doliny rzeki Brynicy (rzeka płynie w krętym jarze o zboczach 40-50 m), która jest przedmiotem ochrony rezerwatu. W obrębie Rezerwatu występują: źródłiska, las o cechach zespołu naturalnego z grądem subkontynentalnym, klonowo-lipowym grądem zboczowym i borem mieszanym. Na dnie doliny w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki występują płaty olsu i podgórskiej formy łęgu jesionowego. Wiek drzewostanów wynosi około 140-160 lat. Ponadto Rezerwat Jar Brynicy jest miejscem legowym m.in. bociana czarnego, zimorodka i pluszcza.

Rezerwat Klonowo również położony jest na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, nad brzegiem jeziora Lidzbarskiego. Chroniony jest w nim fragment lasu mieszanego z dorodnym drzewostanem. Występuje tu bór mieszany i grąd subkontynentalny, które wzajemnie przenikają się. W Rezerwacie rosną liczne gatunki rzadkie i chronione, m.in. wawrzynek wilczełyko, lilia złotogłów, konwalia majowa i marzanka wonna.

Ponadto na terenie Gminy Lidzbark położone są tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz - **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Wkry** oraz **Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup**.

Do obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 położonych na terenie gminy należą: Ostoja Lidzbarska, Ostoja Welska, Przełomowa Dolina Rzeki Wel (w przypadku ochrony siedlisk) oraz Dolina Wkry i Mławki (w przypadku ochrony ptaków).

Obszar Ostoja Lidzbarska charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Występują wzgórza drumlinowe, kompleksy kemowe i ozowe oraz nisze źródłiskowe, a także liczne jeziora (m.in. Górzno, Piaseczno, Czarny Bryńsk, Bryńskie Północne i Południowe) otoczone przez zbiorowiska mszysto-turzycowe i szuwarowe. W skład kompleksu leśnego wchodzi bory mieszane i świeże, jak również lasy liściaste (grąd subkontynentalny). Na terenie Ostoji Lidzbarskiej bytuje czerwończyk nieparek o dużej populacji oraz wiele gatunków ptaków.

Ostoja Welska położona jest w obrębie odcinka rzeki Wel i jej doliny. Na obszarze tym występuje unikatowo wykształcone torfowisko alkaliczne oraz populacje rzadkich roślin typowych dla mechowisk (m.in. *Saxifraga hirculus*), a także stanowiska reliktów polodowcowych (*Betula humilis*, *Polemonium coeruleum* i *Viola epipsila*). Rzeka Wel jest ważnym biotopem ichtiofauny i ssaków – wydry i bobra. Łącznie stwierdzono 14 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 14 gatunków z Załącznika II.

Obszar Przełomowej Doliny Rzeki Wel bogaty jest w liczne boczne dolinki erozyjne i źródła rzeki Wel, które tworzą podgórski charakter. Występuje populacja głowacza białołetwego, zboczowa postać grądu. Łącznie w obszarze występuje 14 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 10 gatunków z Załącznika II Dyrektywy.

Przedmiotem ochrony Doliny Wkry i Mławki są: błotniak łąkowy, derkacz, podróżniczek, bekas kszyk, kulik wielki. Teren obejmuje pradolinę Wkry wraz z przyległymi łąkami (licznie występującymi) i wysoczyzną charakteryzującą się stromym stokiem z łąkami zboczowymi.

Na terenie Gminy Lidzbark znajdują się również **42 pomniki przyrody**, np. Dąb Rzeczypospolitej o wysokości 33 metrów występujący w Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym, w rezerwacie Jar Brynicy.

Ponadto na terenie gminy występuje **5 użytków ekologicznych** - zasługując na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Są to: Bładowo (zmeliorowane torfowisko niskie), Chełsty (fragment doliny rzeki Wel położony na północ od wsi Chełsty z wilgotnymi lasami), Kurojady (zakrzaczone i zadrzewione zakole rzeki Wel), Studnia Nietoperzowa Zalesie (studnia będąca miejscem zimowania nietoperzy) oraz Torfowisko Wąpierskie (torfowisko przejściowe).

4.6 Klimat akustyczny

Przez teren gminy Lidzbark przechodzą dwie drogi wojewódzkie krzyżujące się w północnej części miasta Lidzbark: nr 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Dobrzyń) oraz nr 544 (Brodnica – Lidzbark – Działdowo- Mława – Przasnysz - Ostrołęka). Drogi te mogą wpływać negatywnie na klimat akustyczny gminy.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie nie prowadził jak dotąd badań pomiaru hałasu w obrębie gminy Lidzbark.

4.7 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Na terenie gminy Lidzbark, poza obrębem miasta Lidzbark zlokalizowany jest Główny Punkt Zasilania (GPZ) w energię elektryczną 110/15 kV. GPZ powiązany jest z innymi sieciami, dzięki czemu występuje możliwość dwustronnego zasilania z sieci wysokiego napięcia. Dodatkowo teren gminy Lidzbark zasilany jest przez kilkanaście linii średniego napięcia. Przebiegają one przez teren miasta Lidzbark oraz gminę.

Najbliższy punkt pomiarowo-kontrolny monitoringu promieniowania elektromagnetycznego znajduje się w miejscowości Działdowo. Nie stwierdzono tu przekroczenia wartości dopuszczalnej poziomu pól elektromagnetycznych wynoszącej 7 V/m.

4.8 Złoża naturalne

Piaski kwarcowe należą do podstawowych złóż naturalnych na terenie gminy. Pozyskuje się je do produkcji betonów komórkowych. Są one łatwe do eksploatacji na skalę przemysłową, ponieważ płytko zalegają w osadach czwartorzędowych.

4.9 Ludność

Łączna liczba ludności wyniosła 14 640 osób w 2013 roku (wg danych GUS – Bank Danych Lokalnych), w tym 7 407 kobiet, co stanowi 50,6% ludności. Na terenie miasta Lidzbark żyje ponad 55% mieszkańców gminy. Na przestrzeni 20 lat liczba ludności gminy Lidzbark uległa nieznacznym zmianom.

4.10 Zabytki

Na terenie gminy Lidzbark występują zabytki architektoniczne przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 4.2 Zabytki na terenie Gminy Lidzbark

Nazwa miejscowości	Zabytek
Bryńsk	kościół ewangelicko-augsburski pw. Matki Bożej Anielskiej, XIX w.
Chełsty	park dworski
Cibórz	zespół folwarczny, pocz. XIX
	oficyna mieszkalna

	młyn wodny
	gorzelnia
Dłutowo	zespół pałacowy, k. XVIII-XX
	pałac
	pawilon „apteczka”
	park
	ogrodzenie
Lidzbark	założenie urbanistyczne Starego Miasta, XIV
	kościół par. p.w. św. Wojciecha, 1 poł. XIV
	kościół ewangelicki, 1826
	cmentarz przykościelny
	dom, ul. Ogrodowa 15, XIX
	dom, ul. Słomiany Rynek 7, mur.-drewn., XIX
	dom, ul. Stare Miasto 1, XIX
	dom, ul. Stare Miasto 11, szach., XIX
	dom, ul. Stare Miasto 31, XIX
	dom „Zameczek”, ul. Zamkowa 11, XVIII
	spichrz, ul. Stare Miasto 12, XIX
	wodociągowa wieża ciśnień, ul. Brzozowa, 4 ćw. XIX

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie.

Ponadto występują dwa zabytki archeologiczne - grodziska: w Nowym Dworze oraz na wsi Tarczyny.

5. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Realizacja projektowanego dokumentu ma na celu przede wszystkim zwiększenie jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do środowiska. Brak realizacji tego dokumentu spowoduje, że poprawa jakości powietrza nie nastąpi albo będzie postępowała bardzo powoli, co zresztą potwierdza prognoza emisji wykonana dla potrzeb samego PGN. Prognoza ta przewiduje, że bez realizacji planu emisje gazów cieplarnianych mogą nieznacznie wzrosnąć, w tym w sektorze mieszkalnictwa, który jest także największym lokalnym źródłem zanieczyszczeń pyłowych i chemicznych powietrza. PGN będzie przeciwdziałać tej tendencji.

Poza tym, ze względu na objęcie znacznego obszaru gminy obszarami ochronnymi, w tym o statusie Natura 2000, gdzie realizowane są aktywne działania ochronne, należy spodziewać się, że jakość środowiska roślinnego i zwierzęcego oraz różnorodności biologicznej powinna ulegać stopniowej poprawie, na pewno nie pogorszeniu. Propozycje przedsięwzięć poprawiających jakość powietrza w gminie zawarte w PGN powinny ułatwić poprawę także jakości przyrodniczej tych terenów.

Stale, ale w niewielkim tempie zwiększać się będzie ilość terenów przejmowanych na cele urbanizacji, choć z drugiej strony zwłaszcza na terenach wiejskich można się spodziewać pustoszenia wybranych wsi. Stare siedliska nie będą jednak prawdopodobnie rozbierane, a tereny nie będą renaturyzowane, a raczej będą ulegać powolnemu niszczeniu. Tempo urbanizacji będzie ograniczone i będzie zawierało się prawdopodobnie na terenach w pobliżu większych miejscowości, które już odznaczają się mniejszymi walorami przyrodniczymi. Inwestycje zawarte w PGN, w szczególności propozycja utworzenia nowych terenów inwestycyjnych w gminie wpisuje się w tendencję urbanizacji gminy.

Poza terenami objętymi ochroną można się spodziewać intensyfikacji rolnictwa, co jest związane z odpływem ludności wiejskiej do miast i zwiększaniem się gospodarstw oraz presji na obniżanie kosztów produkcji przy stałym zwiększaniu jej wolumenu. Dodatkowo ograniczenia produkcji rolnej związane z Wspólną Polityką Rolną zostały w ostatnich latach zniesione. Te procesy mogą powodować redukcję różnorodności biologicznej terenów wykorzystywanych rolniczo, zwiększenie emisji zanieczyszczeń chemicznych do gleby i wody z rolnictwa. PGN pomija jednak sektor rolnictwa w swoich działaniach.

Bez realizacji planu znacznie zwiększającą się presją na środowisko w gminie będzie odznaczał się jedynie sektor transportu. Ruch drogowy w gminie, w szczególności na drogach wojewódzkich, będzie prawdopodobnie rósł, a wraz nim oddziaływanie hałasu i spalin na środowisko i zdrowie ludzi. PGN proponuje inwestycje, które mają zarządzać rosnącym ruchem drogowym, choć prawdopodobnie nie wpłyną na jego ograniczenie, a tym samym na także i na ograniczenie jego skutków.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAPISÓW PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

6.1 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Najbardziej znaczące oddziaływanie na środowisko przewidywane jest w obszarze realizacji inwestycji w południowo-wschodnią obwodnicę Lidzbarka oraz utworzenie terenów inwestycyjnych. Ten teren jest w tej chwili wykorzystywany głównie rolniczo, a w części stanowią obszar Natura 2000 „Ostoja welska”. Na części terenu znajduje się także stare wyrobisko po kopalni piasku i żwiru budowlanego.

Pozostała charakterystyka środowiska Gminy Lidzbark została opisana w rozdziale 4.

6.2 Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko, w tym na obszary chronione

Oceny bezpośredniego oddziaływania realizacji dokumentu PGN dla gminy Lidzbark dokonano w tabeli załączonej do Prognozy jako załącznik nr 1. Poniżej omówiono wnioski wynikające z tej tabeli.

Po przeprowadzeniu oceny możliwego oddziaływania inwestycji proponowanych w PGN na środowisko stwierdzono, że większość proponowanych przedsięwzięć będzie miało bezpośredni, niewielki, lokalny wpływ na środowisko. Wpływ ten będzie prawdopodobnie zarówno pozytywny, jak i negatywny. Dla największej liczby planowanych przedsięwzięć stwierdzono niewielkie pozytywne oddziaływanie na takie komponenty środowiska jak: powietrze, klimat, co jest zrozumiałe ze względu na cele i przedmiot Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Duża grupa przedsięwzięć o charakterze modernizacji budynków może mieć pewne negatywne oddziaływanie na świat zwierząt, które mogą zamieszkiwać stare budynki, np. nietoperze, jaskółki, jeżyki. Jednocześnie przedsięwzięcia te będą prawdopodobnie pozytywnie wpływać na krajobraz, ponieważ poprawi się estetyka budynków. Żaden z planowanych do modernizacji budynków nie ma charakteru zabytkowego. Grupa tych inwestycji, w tym przedsięwzięcia związane z wymianą źródeł ciepła będą pozytywnie oddziaływały na zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych, szczególnie węgla. Największe przekształcenia powierzchni ziemi będą się wiązały z budową nowych budynków czy instalacji, np. farm fotowoltaicznych czy kanalizacji. Jednocześnie te przedsięwzięcia w niewielkim zakresie mogą wpływać na świat roślin, czy jakość wody (z tym, że kanalizacja może mieć pozytywny wpływ na jakość wód powierzchniowych).

Szczególną grupą przedsięwzięć bezpośrednio oddziałujących na środowisko w wyniku wdrożenia planu są inwestycje transportowe. Oddziaływanie poszczególnych planowanych przedsięwzięć będzie bardzo zróżnicowane, największe w przypadku budowy obwodnicy Lidzbarka, a najmniejsze prawdopodobnie w przypadku modernizacji drogi Kiełpiny-Wąpiersk czy zakupu melexów dla miasta. Jednocześnie ta grupa inwestycji będzie miała największy wpływ na klimat akustyczny miasta i gminy.

Najtrudniejsza do określenia jest obecnie skala możliwych oddziaływań związana z utworzeniem nowych terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka. Prawdopodobnie będzie to oddziaływanie negatywne dla większości komponentów środowiska.

Oddziaływania wtórne przedstawionego planu inwestycyjnego będą głównie pozytywne związane z ludzkim zdrowiem i życiem. Dzięki obniżeniu się skali zanieczyszczeń powietrza w mieście i zmianom w kierunkach oraz strukturze ruchu drogowego jakość życia w mieście Lidzbark ulegnie prawdopodobnie znacznej poprawie.

Oddziaływanie skumulowane będzie polegało w pierwszej kolejności także na poprawie jakości powietrza oraz obniżeniu presji na klimat ziemi (a także klimat lokalny) ze strony gazów cieplarnianych. Jest to zgodne z istotą Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Skumulowane oddziaływanie Planu może jednak przybrać także negatywny charakter w zakresie wpływu na świat zwierząt, ponieważ możliwa jest masowa likwidacja siedlisk zwierząt związanych z siedzibami ludzkimi w wyniku termomodernizacji oraz znaczne przekształcenia ziemi, gleby, krajobrazu i świata roślinnego w związku z inwestycjami transportowymi.

Największe uciążliwości krótkoterminowe związane z realizacją planu będą wiązały się z etapami realizacji (budowy, konstrukcji) poszczególnych przedsięwzięć zaproponowanych w Planie i mogą być to lokalnie oddziaływania na bardzo wiele komponentów środowiska w tym samym czasie. Jednocześnie niektóre z oddziaływań bezpośrednich mogą mieć także charakter krótkoterminowy (chwilowy), np. ograniczenie siedlisk dla zwierząt wykorzystujących siedziby ludzkie – zwierzęta mogą po krótkim od modernizacji czasie znaleźć nowe miejsca w wyremontowanych budynkach. Podobnie niewielkie przekształcenia krajobrazu (w trakcie budowy kanalizacji, przebudowy dróg), mogą ulec zatarciu po pewnym czasie w wyniku procesów naturalnej sukcesji, czyli odnawiania się krajobrazu. Długoterminowy charakter będą miały oddziaływania związane z powietrzem i klimatem, które powinny ulec poprawie, a prawdopodobnie także z wodą, której jakość także powinna wzrosnąć w wyniku poszerzenia zakresu skanalizowania gminy. Negatywne oddziaływania długoterminowe związane będą głównie z permanentnym przekształceniem krajobrazu w wyniku nowych inwestycji, głównie transportowych oraz nowych terenów inwestycyjnych w gminie.

Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 związane z realizacją Planu mogą być znaczne tylko w przypadku 6 inwestycji:

- Budowa obwodnicy południowo-wschodniej Lidzbarka,
- Utworzenie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka,

- Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy,
- Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny-Wąpiersk,
- Budowa kanalizacji,
- Budowa mariny kajakowej.

Wszystkie te inwestycje planowane są do całkowitej lub częściowej realizacji na terenach lub w bezpośredniej bliskości obszarów chronionych lub o statusie Natura 2000, a jednocześnie są to przedsięwzięcia, dla których przekształcenie środowiska będzie stosunkowo największe. Najbardziej zagrożone w wyniku tych inwestycji obszary chronione to Welski Park Krajobrazowy (Obszar Natura 2000 „Ostoja Welska”) oraz Obszar Natura 2000 "Dolina Wkry i Mławki". Zagrożenie może dotyczyć zarówno celu jak i przedmiotu ochrony.

Poza tym na obszarach chronionych w gminie według zapisów Planu prawdopodobnie będą realizowane także inwestycje termomodernizacyjne oraz wymiana pieców w budynkach prywatnych, a także wybrane mniej uciążliwe inwestycje związane z np. modernizacją boiska sportowego, oświetlenia, targowiska. Większość tych inwestycji będzie polegała jednak na odtworzeniu substancji materialnej już istniejącej przy dążeniu do poprawy parametrów ekologicznych tej substancji, a więc zasadniczo nie powinno to wywoływać zagrożeń dla celów istnienia i funkcji obszarów chronionych.

Plan nie precyzuje miejsca realizacji kilku inwestycji, które nie powinny być lokalizowane na obszarach chronionych, tj.:

- Budowa farmy fotowoltaicznej,
- Budowa żłobka,
- Budowa biblioteki miejskiej.

6.3 Propozycje rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

W zakresie możliwości ograniczenia oddziaływania na środowisko przedsięwzięć przewidzianych w Planie na etapie ich budowy konieczne jest podjęcie następujących działań ze strony Gminy:

- współpraca ze Starostwem Powiatowym w zakresie edukacji i wymagań stawianych inwestorom budowlanym, w celu zwiększenia standardów realizacji inwestycji budowlanych, w szczególności w celu zapewnienia, że zastosowane zostaną najlepsze dostępne techniki budowlane i eksploatacyjne;

- aktywna kontrola, wspólnie ze Starostwem Powiatowym lub organami ochrony środowiska trwających procesów budowlanych pod względem dotrzymania standardów BHP oraz realizacji działań minimalizujących wpływ robót budowlanych na środowisko.

Gmina powinna także stawiać odpowiednie wymagania środowiskowe w procesie planowania przestrzennego, np.:

- wpisywać do dokumentów i decyzji z zakresu planowania przestrzennego zasad ochrony roślin i zwierząt korzystających z budynków w trakcie budowy i eksploatacji budowli, w szczególności w zgodzie z dokumentacją dla obszarów chronionych na terenie gminy;

- zakazywać realizacji określonych inwestycji na obszarach prawnie chronionych oraz kierować inwestorów, poprzez wskazywanie odpowiednich miejsc na realizację oczekiwanych przez gminę inwestycji, np. w farmy fotowoltaiczne, żłobki, przedszkola, inwestycje przemysłowe;

- wpisywać do dokumentacji z zakresu planowania przestrzennego wymagania w zakresie źródeł ciepła stosowanych w budynkach, zarówno dla budynków nowych, jak i istniejących, z oczekiwaniem ich wymiany przy najbliższej modernizacji budynku.

W fazie eksploatacji inwestycji Gmina powinna w celu właściwej realizacji Planu:

- aktywnie kontrolować sposób obsługi źródeł ciepła oraz dotrzymanie innych standardów środowiska w istniejących i nowych budynkach za pomocą służb miejskich, np. Straży Miejskiej. Działania z tego zakresu są wpisane częściowo w monitoring działań PGN.

- odpowiednio utrzymywać te instalacje, które są przez nią administrowane.

W fazie poeksploatacyjnej gmina odpowiedzialna jest za odpowiednie zagospodarowanie odpadów, w szczególności w zgodzie z zasadami gospodarki odpadami 3R.

Niezależnie od powyższych postulatów dla 6 przedsięwzięć zawartych w planie zaleca się przeprowadzenie pełnej oceny oddziaływania na środowisko inwestycji, tj.:

- a. Budowa obwodnicy południowo-wschodniej Lidzbarka.
- b. Utworzenie terenów inwestycyjnych przy obwodnicy Lidzbarka (prawdopodobnie będzie to więcej niż jedna inwestycja wymagająca oceny oddziaływania inwestycyjnego).
- c. Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy (prawdopodobnie będzie to więcej niż jedna inwestycja wymagająca oceny oddziaływania inwestycyjnego).
- d. Przebudowa drogi gminnej Kiełpiny-Wąpiersk.
- e. Budowa kanalizacji.
- f. Budowa mariny kajakowej.

Dla ww. inwestycji realizowanych z dużą ingerencją w tereny przyrodnicze w przypadku zgody na ich realizację konieczna będzie kompensacja przyrodnicza. Zasady kompensacji przyrodniczej powinny być uzgodnione z organami ochrony środowiska przy udziale specjalistów biologów i ekologów.

6.4 Propozycje działań alternatywnych

Do zaproponowanych w PGN przedsięwzięć można określić szereg rozwiązań alternatywnych. Rozwiązania te przedstawiono kierując się kryterium zaproponowania alternatyw zmniejszających zidentyfikowane oddziaływanie na środowisko. Zaproponowano zatem następujące rozwiązania alternatywne:

- Najbardziej oddziałującą na środowisko inwestycją w Planie jest południowo-wschodnia obwodnica Lidzbarka, powiązana z wyznaczeniem terenów inwestycyjnych w jej pobliżu na terenach wcześniej niezurbanizowanych. Alternatywą jest możliwość zachęcenia inwestorów do realizacji inwestycji w gminie w oparciu o dostęp do istniejącej, choć nieczynnej linii kolejowej. Prawdopodobieństwo wykorzystania tej linii kolejowej i jej atrakcyjność wzrosła w związku z poprawą parametrów linii kolejowej Warszawa-Gdańsk przebiegającej przez stację węzłową Działdowo, do której wiedzie ww. linia kolejowa przez Lidzbark. Jednocześnie wykorzystanie linii kolejowej będzie motorem rewitalizacji terenów pokolejowych w gminie i przynajmniej w części nowi inwestorzy będą mogli realizować inwestycje na terenach już wcześniej wykorzystywanych gospodarczo oszczędzając tereny wcześniej niezagospodarowane. Proponowane rozwiązanie może wpłynąć także na poprawę jakości powietrza ze względu na ograniczenie ruchu drogowego w mieście przy zwiększeniu udziału bardziej efektywnego energetycznie ruchu kolejowego. Problemem dla gminy przy realizacji tej alternatywy jest jednak fakt, że ma ona niewielki wpływ na zarządzanie linią kolejową oraz prowadzony na niej ruch. Gmina nie ma możliwości przywrócenia ruchu na tej linii kolejowej, więc realizacja tego postulatu jest trudniejsza, niż budowa obwodnicy.

- Kolejną oddziałującą na środowisko inwestycją w PGN jest budowa farm fotowoltaicznych i mocy do 30kWp. Farmy fotowoltaiczne miałyby być realizowane na gruncie, prawdopodobnie na terenach wcześniej niezagospodarowanych, a więc kosztem przyrody. Alternatywnym, mniej inwazyjnym rozwiązaniem byłaby pomoc w realizacji instalacji fotowoltaicznych tej mocy na dachach istniejących obiektów, np. przemysłowych, publicznych (szkoły, przedszkola), prywatnych (domy wielorodzinne i jednorodzinne – te drugie w formule prosumenckiej). Zamiast inwestowania gminnych (a także prywatnych) środków w wolnostojącą farmę fotowoltaiczną, możliwe jest skierowanie tych środków na dofinansowanie dla instalacji prywatnych lub realizowanych w formule publiczno-prywatnego partnerstwa (np. prywatny inwestor realizuje instalację na publicznym dachu lub odwrotnie). Na przeszkodzie takiego rozwiązania stoją komplikacje formalno-prawne i własnościowe i będzie ono trudniejsze do realizacji, niż farma wolnostojąca.

- Realizacja dróg rowerowych w proponowanej formie także oddziałuje negatywnie na środowisko. Alternatywą dla budowy wydzielonych dróg rowerowych jest umiejętne wykorzystywanie rozwiązań z zakresu inżynierii ruchu na już istniejących drogach, np. przewężenia dróg i inne środki

ograniczające prędkość pojazdów, pasy rowerowe, kompleksowe tzw. uspokojenie ruchu drogowego. Przejazd dla rowerów mógłby być także zapewniany w większym zakresie z wykorzystaniem istniejących dróg o mniejszym natężeniu ruchu tak, aby nie budować dedykowanych dla rowerzystów dróg rowerowych. Proponowane rozwiązanie alternatywne przynosi także potencjalnie dodatkowe ograniczenie emisji zanieczyszczeń z pojazdów, w tym gazów cieplarnianych (zmniejszone zużycie paliw przy mniejszych prędkościach komunikacyjnych). Proponowane rozwiązanie alternatywne wiązać się jednak może ze sprzeciwem społecznym, wyższymi kosztami realizacji (przebudowa całych dróg, a nie jedynie budowa dróg rowerowych) oraz dłuższym, niż okres realizacji PGN czasem realizacji.

Zespół autorski rekomenduje rozważenie wykorzystania ww. alternatyw w PGN.

6.5 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko związanym z realizacją projektowanego dokumentu

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z dnia 25 lutego 1991 r. oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje realizowane w jednym państwie, ale zasięgiem oddziaływania obejmujące terytorium innego państwa, mogąc tym samym powodować znaczące negatywne skutki dla środowiska.

Z uwagi na geograficzne położenie Gminy Lidzbark – w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego – nie ma ona charakteru przygranicznego. Nie występuje konieczność dokonania ocen dotyczących transgranicznego oddziaływania projektowanego dokumentu na środowisko.

Działania zaplanowane w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej mają charakter lokalny, a ich realizacja nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, które mogłyby mieć znaczenie transgraniczne. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddawany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

7. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Jednostką odpowiedzialną za realizację celów wskazanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) oraz monitoring efektów podejmowanych działań jest Urząd Miasta i Gminy Lidzbark. Skuteczność wypełniania postanowień PGN w dużej mierze uzależniona będzie od zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych i finansowych oraz współpracy Urzędu Miasta i Gminy z pozostałymi interesariuszami planu.

Zaplanowana w ramach PGN procedura monitorowania i oceny efektów przewiduje:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Planu, zgodnie z charakterem zadania (np. ilość i rodzaj budynków poddanych termomodernizacji oraz powierzchnia użytkowa, ilość i rodzaj modernizowanego oświetlenia, itp.). Dane powinny być gromadzone na bieżąco, natomiast kompletne zestawienia informacji powinny być przygotowane raz na rok, za rok poprzedni,
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych za pomocą bazy danych załączonej do Planu,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Planie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Planu, określenie stopnia wykonania zapisów Planu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn odchyleń oraz określenie działań korygujących, polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących, a w razie konieczności – aktualizacja Planu.

Podstawowym sposobem oceny realizacji PGN jest porównanie wartości wskaźników poszczególnych celów dla określonego roku z wartościami docelowymi i oczekiwanym trendem.

Do monitoringu realizacji programu wykorzystane zostaną następujące wskaźniki:

Dla budynków komunalnych i użyteczności publicznej

Ilość wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych używanych w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej, jednostka: kWh/rok, źródła danych: dane powinni gromadzić i przekazywać administratorzy budynków/instalacji.

Udział wykorzystywanej energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w całkowitej energii zużywanej w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej, jednostka: %, źródła danych: dane powinni gromadzić i przekazywać administratorzy budynków/instalacji.

Całkowite zużycie energii końcowej w grupie budynków komunalnych i użyteczności publicznej, jednostka: kWh/rok, źródła danych: dane powinni gromadzić i przekazywać administratorzy budynków/instalacji.

Jednostkowe roczne zużycie energii końcowej dla poszczególnych budynków, jednostka kWh/m²/rok, źródła danych: dane powinni gromadzić i przekazywać administratorzy budynków/instalacji.

Roczne zużycie energii elektrycznej przez system oświetlenia miejskiego, jednostka: kWh/rok, źródła danych: Urząd Miasta i Gminy.

Wskaźniki monitoringu proponowane dla sektora mieszkalnictwo

Liczba osób objętych kampanią promocyjną dotyczącą energii, jednostka: sztuki, źródła danych: Urząd Miasta i Gminy, listy uczestnictwa w spotkaniach, statystyki uczestnictwa w festynach, liczba rozdanych ulotek.

Roczne zużycie paliw i ciepła sieciowego w gospodarstwach domowych, jednostka: GJ/rok lub m³/rok lub kWh/rok, źródła danych: przedsiębiorstwa energetyczne, Główny Urząd Statystyczny, ankietowanie mieszkańców.

Ilość wyprodukowanej na terenie miasta odnawialnej energii elektrycznej poza instalacjami będącymi własnością gminy, jednostka: kWh, źródła danych: przedsiębiorstwo energetyczne, właściciele instalacji.

Wskaźniki proponowane dla sektora handel, usługi, przemysł

Liczba przedsiębiorstw objętych kampanią promocyjną dotyczącą energii, jednostka: sztuki, źródła danych: Urząd Miasta i Gminy, listy uczestnictwa w spotkaniach, statystyki uczestnictwa w festynach, liczba rozdanych ulotek.

Roczne zużycie paliw i ciepła sieciowego w gospodarstwach domowych, jednostka: GJ/rok lub m³/rok lub kWh/rok, źródła danych: przedsiębiorstwa energetyczne, Główny Urząd Statystyczny, ankietowanie przedsiębiorców.

Ilość wyprodukowanej na terenie miasta odnawialnej energii elektrycznej poza instalacjami będącymi własnością gminy, jednostka: kWh, źródła danych: przedsiębiorstwo energetyczne, właściciele instalacji.

Wskaźniki proponowane dla sektora transportowego

Liczba przedsiębiorstw objętych kampanią promocyjną dotyczącą energii, jednostka: sztuki, źródła danych: Urząd Miasta i Gminy, listy uczestnictwa w spotkaniach, statystyki uczestnictwa w festynach, liczba rozdanych ulotek.

Liczba pojazdów elektrycznych lub na paliwa niskoemisyjne na terenie miasta, jednostka: sztuki, źródła danych: Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców.

Pozostały monitoring w zakresie ochrony środowiska

Pozostały monitoring wpływu na środowisko realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Lidzbark proponuje się oprzeć na danych pozyskiwanych w trakcie procesów planowania przestrzennego (szczególnie wydawanie decyzji o warunkach zagospodarowania terenu) oraz wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Gmina powinna prowadzić ewidencję danych o wpływie inwestycji zawartych w PGN, które pozyskały decyzje o warunkach zabudowy, na środowisko oraz ewidencję takich samych danych dla inwestycji, które uzyskały decyzję środowiskową. W przypadku decyzji środowiskowych powinno to dotyczyć zarówno decyzji wydawanych przez Burmistrza, jako organu ochrony środowiska, jak i wydawanych przez inne organy ochrony środowiska (gmina powinna otrzymywać informacje o decyzjach środowiskowych wydawanych dla inwestycji usytuowanych na jej terenie).

Ponadto Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zawiera szereg działań, które nie będą wymagały pozwoleń, np. termomodernizacja budynków, i których monitoring będzie w związku z tym utrudniony, albo możliwy jedynie poprzez działanie służb kontrolnych, np. WIOŚ, czy PINB, czy Straż Miejska. Proponuje się prowadzenie monitoringu w zakresie tych inwestycji we współpracy z tymi instytucjami poprzez pozyskiwanie od nich na bieżąco danych o interwencjach w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy związanych z zakresem działań zawartych w PGN.

Wraz z informacjami na temat wskaźników służących monitoringowi PGN konieczne jest także gromadzenie przez gminę innych wskaźników związanych z monitoringiem środowiska. Sugeruje się zastosowanie wskaźników pozwalających ocenić wpływ realizacji PGN na następujące komponenty środowiska:

- klimat akustyczny (głównie w przypadku inwestycji transportowych oraz w OZE)
- wody podziemne (głównie w przypadku inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej)
- wody powierzchniowe (głównie w przypadku inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej)
- powierzchnię ziemi (głównie w przypadku inwestycji w nowe budowle)

Wskaźniki te powinny być zbierane w rytmie odpowiadającym monitoringowi samego dokumentu PGN, czyli do 2 lata.